

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В ГАЛУЗІ ОСВІТИ

©2022 КУЗНЕЦОВА А. Я., МАСЛОВ В. О.

УДК 336.4
JEL: I21; I22; L32

Кузнецова А. Я., Маслов В. О. Організаційно-економічні аспекти реалізації проєкту державно-приватного партнерства в галузі освіти

Стаття узагальнює аргументи та контраргументи в межах наукової дискусії з питань необхідності та доцільності реалізації проєктів державно-приватного партнерства в галузі освіти. Основною метою проведеного дослідження є виокремлення й аналіз передумов та організаційно-економічних засад формування експериментальних проєктів державно-приватного партнерства в освітній сфері. Систематизація літературних джерел та підходів до вирішення проблеми засвідчила, що створення та функціонування закладів вищої освіти на засадах державно-приватного партнерства є хорошою майбутньою альтернативою бюджетному фінансуванню. Актуальність вирішення даної наукової проблеми полягає в тому, що запровадження та реалізація організаційно-економічного механізму державно-приватного партнерства в галузі освіти підтверджує ключову роль закладів вищої освіти в розвитку інноваційної економіки, оскільки їх послуги є суспільно важливими та впливають на становлення та розвиток суспільства. У статті наведено перелік проблем у закладах вищої освіти, які матимуть позитивне вирішення при реалізації проєктів державно-приватного партнерства; виокремлено й охарактеризовано вигоди, які отримає держава та заклад освіти від реалізації проєктів державно-приватного партнерства; зосереджено увагу на інструментарії та механізмах його реалізації. Методичним інструментарієм проведеного дослідження стали: методи наукової абстракції – при формуванні організаційно-економічних засад реалізації проєкту державно-приватного партнерства у сфері освіти; метод економічного експерименту – при визначенні механізмів, інструментів та індикаторів реалізації державно-приватного партнерства; історичний і логічний методи – при визначенні основних проблем розвитку галузі освіти в Україні. Об'єктом дослідження обрано експериментальну форму реалізації проєкту державно-приватного партнерства в галузі освіти. Результати проведеного дослідження можуть бути корисними для вирішення проблем фінансування галузі освіти в Україні.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, освіта, заклади вищої освіти, експериментальний проєкт державно-приватного партнерства в галузі освіти.

Рис.: 1. **Бібл.:** 10.

Кузнецова Анжела Ярославівна – доктор економічних наук, професор, ректор Університету банківської справи (вул. Січових Стрільців, 11, Львів, 79007, Україна)

E-mail: angelkuzn@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3590-7625>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1880189/anzhela-yaroslavivna-kuznyetsova>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57200964900>

Маслов Владислав Олександрович – проректор з питань соціально-економічного розвитку Університету банківської справи (вул. Січових Стрільців, 11, Львів, 79007, Україна)

E-mail: maslov.v@ubs.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8793-6033>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1931550/vladislav-maslov/>

UDC 336.4

JEL: I21; I22; L32

Kuznyetsova A. Ya., Maslov V. O. The Organizational and Economic Aspects of Implementing a Public-Private Partnership Project in the Field of Education

The article summarizes the arguments and counterarguments within the framework of the scientific discussion on the need and expediency of implementing public-private partnership projects in the field of education. The main purpose of the carried out research is to distinguish and analyze the prerequisites along with organizational and economic foundations for the formation of experimental projects of public-private partnership in the educational sphere. The systematization of literary sources and approaches to solving the problem showed that the creation and functioning of higher education institutions on the basis of public-private partnership is a good future alternative to budget-based financing. The relevance of solving this scientific problem lies in the matter that the introduction and implementation of the organizational and economic mechanism of public-private partnership in the field of education justifies the key role of higher education institutions in the development of an innovative economy, since their services are socially important and affect the formation and development of society. The article lists the problems in higher education institutions that will have a positive solution in the implementation of public-private partnership projects; the benefits that the State and the educational institution will receive from the implementation of public-private partnership projects have been singled out and characterized; attention is focused on the instrumentarium and mechanisms for its implementation. The methodological instrumentarium of the carried out research include: methods of scientific abstraction – in the formation of organizational and economic foundations for the implementation of the public-private partnership project in the field of education; method of economic experiment – in determining the mechanisms, instruments and indicators of the implementation of public-private partnership; historical and logical methods – in determining the main problems of the development of the education sector in Ukraine. The object of the research is an experimental form of implementation of the public-private partnership project in the field of education. The results of the research can be useful in solving the problems of financing the education sector in Ukraine.

Keywords: public-private partnership, education, higher education institutions, experimental public-private partnership project in the field of education.

Fig.: 1. **Bibl.:** 10.

Підвищений науковий інтерес до необхідності зміни концептуальної парадигми взаємодії держави та бізнесу в частині залучення приватного сектора до фінансування економічних, соціальних, освітніх та інноваційних проектів, організації та надання соціально-економічних послуг, забезпечення гарантованого державою високого рівня стандартів життя актуалізують питання визначення сутності та економічного змісту державно-приватного партнерства (ДПП).

Механізми реалізації державно-приватного партнерства в галузі освіти та інструменти фінансування освітніх проектів на засадах державно-приватного партнерства стали предметом дослідження та полеміки І. Аксьонової, Н. Бондарчук, Т. Губанової, І. Дубка, Д. Ільницького, О. Москвічової, В. Остапенко, О. Раєвневої, Р. Хусаїнова, О. Шутової та інших науковців. Проте велика кількість питань у межах даної проблематики залишаються не вирішеними та потребують подальших досліджень.

Метою статті є аргументація необхідності реалізації проектів державно-приватного партнерства у сфері освіти із висвітленням проблемних аспектів і перспектив його реалізації.

Об'єктивною основою запровадження та реалізації організаційно-економічного механізму ДПП у галузі освіти є ключова роль закладів вищої освіти (ЗВО) в розвитку інноваційної економіки, оскільки їх послуги є суспільно-важливими та впливають на становлення та розвиток суспільства шляхом формування інтелектуальної еліти, проведення фундаментальних і прикладних наукових досліджень, виконання науково-дослідних розробок і впровадження інновацій.

Отже, створення та функціонування закладів вищої освіти на засадах ДПП є гідною майбутньою альтернативою бюджетному фінансуванню. Особливо актуальним дане питання є сьогодні, в умовах щорічного скорочення коштів державного бюджету на фінансування першочергових захищених статей (виплата заробітної плати, сплата комунальних платежів і податків).

Функціонування ЗВО на засадах ДПП потребуватиме вирішення низки завдань, основними з яких є:

- ✦ розроблення організаційно-правових засад ефективного застосування інституційних

(евдамент-фонди, фонди цільового капіталу, інститути спільної участі, спільні освітні структури та ін.) та програмно-проектних (стипендіальні програми, гранти, концесії, довгострокова оренда, інвестиційні контракти, освітні ваучери, освітні кредити, стажування студентів на підприємствах з майбутнім працевлаштуванням, програми і проекти дуальної освіти та ін.) форм та інструментів ДПП у діяльності ЗВО;

- ✦ розроблення нормативно-правової бази функціонування ЗВО на засадах ДПП у сфері вищої освіти;
- ✦ розроблення методичних рекомендації щодо механізмів фінансування ЗВО, які працюють на засадах ДПП;
- ✦ підвищення фінансової незалежності ЗВО, створення механізмів розподіленого фінансування їх діяльності;
- ✦ розвиток дуальної освіти;
- ✦ фінансування новітніх наукових розробок за рахунок приватного капіталу та трансфер технологій;
- ✦ підвищення ефективності управління майном закладів вищої освіти;
- ✦ розвиток фінансової автономії ЗВО;
- ✦ підвищення рівня фінансового та соціального забезпечення суб'єктів освітньо-наукового процесу.

Для комплексного вирішення окреслених завдань пропонуємо експериментальний проект – модель державно-приватного університету, заснованого на оптимальному поєднанні інституційних і програмно-проектних (контрактних) форм та інструментів організаційно-економічного механізму ДПП у гнучкій, цілеспрямованій, ефективній системі активізації розвитку взаємодії між державою, освітою, наукою, приватним сектором і громадянськістю.

Успішне впровадження такого експериментального проекту дозволить створити перший в Україні ЗВО на засадах ДПП, який характеризуватиметься прямими та непрямими соціально-економічними ефектами синергетичного характеру, заснованими на інтеграційних процесах взаємодії держави та бізнесу,

науки та реального сектора економіки, науки і освіти. Успішність безпосередньої реалізації залежить від урахування синергетичного впливу зовнішніх і внутрішніх чинників на функціонування державно-приватного університету [1].

У результаті реалізації моделі передбачається створення якісно нових умов для отримання вищої освіти, яка відповідає сучасним вимогам, підвищення популярності та інвестиційної привабливості закладів освіти для молоді, які здійснюють підготовку кваліфікованих фахівців на якісно новому рівні, який відповідає вимогам ринку та розвитку професій майбутнього.

Становлення економіки знань під впливом процесів глобалізації та сучасні світові тенденції суспільного розвитку, зростання вимог суспільства до якості підготовки фахівців з урахуванням потреб трансформаційних змін економіки вимагають від України модернізації системи вищої освіти. Метою такої модифікації є формування відкритої системи вищої освіти для переходу до суспільства знань, заснованому на ефективному використанні інтелектуального капіталу, всебічній співпраці закладів вищої освіти, держави та представників приватного бізнесу, широких партнерських відносин з усіма соціальними й економічними інституціями.

Як уже зазначалося, головними проблемами, якими характеризується функціонування системи вищої освіти України в сучасних умовах, є:

- ✦ невідповідність структури системи вищої освіти реаліям глобального освітнього ринку;
- ✦ бюджетний дефіцит фінансування системи вищої освіти України: складність залучення додаткових ресурсів;
- ✦ низька ефективність управління державним майном ЗВО.

У світовій практиці означені проблеми вирішуються за рахунок ДПП, яке визнається багатьма країнами світу та міжнародними інституціями як дієвий механізм активізації економіки. При розробці та реалізації стратегій інноваційного розвитку в розвинутих країнах важливе значення відводиться створенню організаційно-правових умов для формування партнерств, що об'єднують в різних комбінаціях приватні компанії, університети, громадські організації, професійні об'єднання, державні компанії, органи влади та незалежні науково-дослідні структури для спільного досягнення конкретних результатів у вирішенні завдань і подоланні проблем соціально-економічного розвитку, спільній розробці конкурентоспроможних продуктів і послуг, що вимагаються ринком, на засадах розподілу ризиків, витрат і ресурсів.

Проте нормативно-правова база України із забезпечення участі приватного сектора в отриманні позабюджетних коштів державними університетами, правових механізмів реалізації ДПП у сфері вищої

освіти та їх узгодження з бюджетним законодавством залишається недостатньо розробленою, що стримує розвиток різних форм ДПП державних закладів вищої освіти з приватними та громадськими організаціями, обмежує їх автономію в управлінні фінансовими ресурсами, знижує конкурентоспроможність на глобальному освітньому ринку.

Сприяння здійсненню ДПП в Україні є одним із принципів реалізації державної політики у сфері вищої освіти відповідно до ст. 3 Закону України «Про вищу освіту» [2].

Запропонована нами модель відповідає положенням чинного законодавства, зокрема положенням Закону України «Про державно-приватне партнерство» [3], а також завданням Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, схваленої Указом Президента України від 25 червня 2013 року № 344/2013 [4], якою, зокрема, передбачено такі напрями модернізації системи вищої освіти, успішна реалізації яких можлива лише за умови використання різних форм та інструментів ДПП:

- ✦ приведення мережі закладів і системи управління вищої освіти у відповідність із потребами розвитку національної економіки та запитів ринку праці;
- ✦ розширення автономії закладів вищої освіти;
- ✦ залучення роботодавців до співпраці з ЗВО;
- ✦ розвиток моделі державно-громадського управління у сфері освіти тощо.

Важливим питанням реалізації експериментального проекту ДПП є визначення джерел його фінансування та встановлення їх оптимального співвідношення. Зазвичай джерела фінансування діяльності ЗВО розподілені таким чином:

- ✦ загальний фонд (бюджетне фінансування) – 43–48%;
- ✦ спеціальний фонд (надходження від платних послуг) – 57–52%.

Залучення коштів приватних інвесторів (власних чи позичених) міжнародних грантів, спонсорських внесків, а також міжнародних консультантів сприятимуть тому, що в результаті реалізації проекту ДПП очікується суттєве скорочення обсягів бюджетних витрат загального фонду (до 35%), а частка спеціального фонду ЗВО – навпаки, зросте до 64% [5].

Запропонована модель державно-приватного університету передбачає механізм залучення приватних інвестицій у розвиток освітніх установ на основі дотримання взаємного інтересу держави та бізнесу, при якому підприємницькому сектору передається право на управління власністю та її використання в інтересах вирішення завдання забезпечення потреби національної економіки в підготовці кадрів необхідної кількості та кваліфікації, виконання наукових і науково-технічних робіт на замовлення підприємницького сектора [6].

Основними вигодоотримувачами реалізації проекту є держава в особі Міністерства освіти і науки України, яка отримує такі вигоди:

- ✦ зменшення видатків державного бюджету;
- ✦ інтенсивний розвиток і підвищення якості освіти та наукових досліджень;
- ✦ спрямованість освітньої та наукової діяльності на узгодження потреб держави, запитів національної економіки, індивідуальних інтересів і вподобань (здобувачів вищої освіти, наукових і науково-педагогічних працівників, підприємців, представників бізнес-середовища та ін.);
- ✦ підвищення ефективності управління майном ЗВО;
- ✦ залучення приватних інвестицій у розвиток освітніх установ;
- ✦ посилення економічної спроможності та фінансової автономії ЗВО;
- ✦ підвищення рівня фінансового та соціального забезпечення суб'єктів освітньо-наукового процесу.

Реалізація експериментального проекту – моделі державно-приватного університету, заснованої на організаційно-економічному механізмі ДПП, передбачає послідовне виконання етапів, наочно представлених на *рис. 1*.

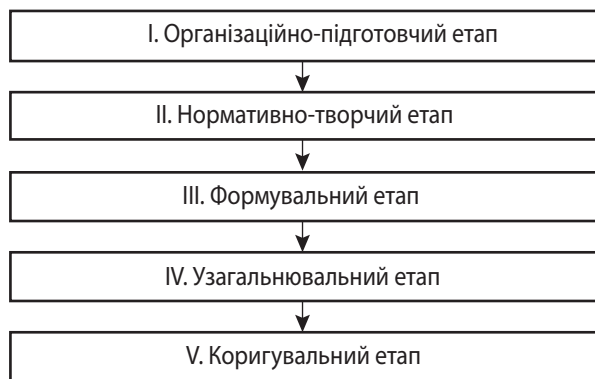

Рис. 1. Етапи реалізації експериментального проекту – моделі державно-приватного університету

Джерело: авторська розробка.

Для забезпечення участі приватного сектора в реалізації пропонованого нами експериментального проекту необхідно передбачити створення прийнятого для обох сторін – приватного бізнесу та держави – балансу ризиків і переваг.

I. Організаційно-підготовчий етап.

1. Аналіз нормативно-правових, наукових і науково-практичних джерел із питань застосування інституційних (ендаумент-фонди, фонди цільового капіталу, інститути спільної участі, спільні освітні структури та ін.) та програмно-проектних (стипендіальні програми, гранти, концесії, довгострокова

оренда, інвестиційні контракти, освітні ваучери, освітні кредити, стажування студентів на підприємствах з майбутнім працевлаштуванням, програми і проекти дуальної освіти та ін.) форм та інструментів ДПП в Україні та інших країнах, механізмів їх поєднання, регулювання та контролю з метою побудови кластера знань, необхідного для формування моделі державно-приватного університету.

2. Проведення SWOT-аналізу ЗВО з метою виявлення факторів сприяння та стримування, можливостей і загроз розвитку ДПП, переходу на модель державно-приватного університету.

3. Розроблення концепції моделі державно-приватного університету.

4. Визначення стратегії реалізації моделі державно-приватного університету та формування програми розвитку державно-приватного університету на базі конкретно визначеного ЗВО.

5. Вивчення досвіду реалізації моделей функціонування на засадах ДПП закладів вищої освіти Чехії, Словаччини, Польщі.

6. Здійснення діагностики очікувань потенційних партнерів – учасників ДПП щодо спрямованості та результативності партнерських відносин у моделі державно-приватного університету та їх готовності до налагодження конструктивної взаємодії.

7. Визначення складу партнерів – учасників проекту ДПП із упровадження моделі державно-приватного університету.

8. Забезпечення фінансування дослідно-експериментальної роботи за рахунок грантів. Затвердження кошторисів витрат.

9. Проведення круглих столів, нарад, конференцій за участю представників Міністерства освіти і науки України, Міністерства фінансів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Державної казначейської служби України, закладів вищої освіти, представників приватного бізнесу та громадськості з питань узгодження, координації процесу розробки моделі державно-приватного університету та механізмів її впровадження.

10. Розробка та впровадження програм і проєктів дуальної освіти спільно з потенційними роботодавцями.

11. Підбиття підсумків за результатами організаційно-підготовчого етапу.

II. Нормативно-творчий етап.

Формування робочих груп з розробки документів системи управління якістю відповідно до вимог ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT) з регламентації механізмів реалізації моделі державно-приватного університету на базі конкретного ЗВО.

III. Формувальний етап.

1. Забезпечення розвитку інституційних і програмно-проектних форм і інструментів ДПП, спри-

яння створенню умов для їх оптимізації в моделі державно-приватного університету за критерієм максимізації ефективності його функціонування.

2. Здійснення моніторингу ефективності використання інституційних і програмно-проектних форм і інструментів ДПП у моделі державно-приватного університету, яка формується за результатами експериментального проекту.

3. Виявлення недоліків і слабких місць у функціонуванні та механізмах забезпечення впроваджених інституційних і програмно-проектних форм та інструментів ДПП у діяльності конкретного ЗВО, розробка та вжиття коригувальних заходів для їх усунення.

4. Розроблення методичних рекомендацій щодо застосування механізмів ДПП закладами вищої освіти України.

5. Популяризація ДПП у сфері освітньої діяльності та презентація результатів реалізації експериментального проекту з реалізації моделі державно-приватного університету на базі Університету банківської справи в засобах масової інформації, на конференціях, семінарах, круглих столах тощо.

6. Підбиття підсумків за результатами формульованого етапу.

IV. Узагальнювальний етап.

1. Забезпечення розвитку інституційних і програмно-проектних форм та інструментів ДПП, сприяння створенню умов для їх оптимізації в моделі державно-приватного університету за критерієм максимізації ефективності його функціонування.

V. Коригувальний етап.

1. Внесення змін і коректив, за потреби, до визначених організаційних і нормативно-правових засад упровадження комплексного механізму реалізації ДПП – моделі державно-приватного університету, заснованого на оптимальному поєднанні інституційних і програмно-проектних (контрактних) форм та інструментів ДПП у гнучкій, цілеспрямованій, ефективній системі активізації розвитку взаємодії між державою, освітою, наукою, приватним сектором і громадськістю [7].

2. Проведення циклу регіональних заходів із метою популяризації результатів експерименту для сприяння масовому впровадженню механізмів ДПП закладами вищої освіти України III–IV рівнів акредитації.

3. Поширення досвіду експериментального проекту.

4. Підбиття підсумків експериментального проекту

Для глибшого розуміння доцільності реалізації таких проектів в освіті необхідно глибоко проаналізувати всю сукупність соціально-економічних і екологічних наслідків такого впливу на галузь освіти загалом.

На нашу думку, базовою концепцією, яку варто взяти за основу при здійсненні такого аналізу, має стати концепція альтернативної вартості економічного аналізу, яка засвідчує, що оскільки всі ресурси суспільства обмежені та можуть мати різне застосування, їх вартість повинна вимірюватися з погляду втраченої можливості займатися найкращим з доступних альтернативних видів діяльності, які вимагають використання тих самих ресурсів.

З огляду на ресурсне забезпечення, метою економічного аналізу проектів ДПП у галузі освіти є встановлення їх національної привабливості, оцінка економічної ефективності на підставі альтернативної вартості ресурсів, які використовуються у проектах, і визначення можливості їх сприяння зростанню національному добробуту країни. Оцінка суспільної економічної ефективності проектів ДПП полягає також у визначенні матеріально-технічної бази та фінансово-го забезпечення [8].

Основним методологічним підходом оцінювання проектів ДПП у галузі освіти є встановлення їх впливу на соціальну систему, з одного боку, та зворотного впливу соціальної системи на ефективність їх реалізації – з іншого.

Соціальний аналіз техніко-економічного обґрунтування проектів полягає в необхідності визначення їх розмірів і характеру впливу, що має не тільки регіональне, але й загальнодержавне значення, в ідентифікації окремих соціальних проблем і визначенні шляхів їх вирішення за умови реалізації проектів ДПП [9; 10].

Для виявлення негативного ставлення до проектів визначених цільових груп необхідно розробити заходи щодо усунення такого впливу на соціальну систему, з одного боку, і усунення впливу зазначених груп на перебіг реалізації проектів ДПП – з іншого. До таких заходів може бути віднесено:

- ✦ активне обговорення цілей проектів серед широких верств населення регіону;
- ✦ коригування умов реалізації проектів;
- ✦ інформування населення про соціальні й економічні зміни, підготовка та розробка певних компенсаційних заходів тощо;
- ✦ розроблення заходів щодо пошуку та залучення для підтримки впровадження проектів усіх зацікавлених осіб, створення умов для успішного їх функціонування.

Інструментарієм таких соціологічних досліджень є співбесіди, опитувальні листи, анкети, аналіз результатів проведених досліджень тощо.

Зважаючи на вищезазначене, оцінку впливу експериментального проекту – моделі державно-приватного університету, заснованого на оптимальному поєднанні інституційних і програмно-проектних (контрактних) форм та інструментів організаційно-економічного механізму ДПП, у галузі освіти на соціальну систему варто здійснювати на основі системи індикаторів соціального розвитку регіону.

ВИСНОВКИ

Варто зазначити, що експериментальний проект ДПП матиме виражений соціальний характер. Планується провести оптимізацію структури та підвищення освітнього та кваліфікаційного рівнів учасників, освоєння нових навичок управління. Крім того, пропонується проект підвищить рівень корпоративної культури та системи управління.

Зокрема, зайнятість населення матиме позитивну динаміку з огляду на збільшення чисельності працездатного населення, адже зменшуватиметься рівень безробіття, що позитивно вплине на структуру робочої сили за віковою та статевою ознаками. З огляду на практичну сферу ДПП, відбуватимуться позитивні зміни в освітній та професійній структурі населення.

Отже, очевидним є позитивний вплив експериментального проекту ДПП на кількісні та якісні показники структури освітньої діяльності. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Запатріна І. В. Публічно-приватне партнерство в Україні: перспективи застосування для реалізації інфраструктурних проектів і надання публічних послуг. *Економіка і прогнозування*. 2010. № 4. С. 62–90. URL: http://eip.org.ua/docs/EP_10_4_62.pdf
2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
3. Закон України «Про державно-приватне партнерство» від 01.07.2010 р. № 2404-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>
4. Указ Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» від 25.06.2013 р. № 344/2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#Text>
5. Черевиков Є. Л., Богдан І. В., Іголкін І. В. Фінансове забезпечення стратегічних інфраструктурних проектів на засадах державно-приватного партнерства. Державний бюджет і бюджетна стратегія: від стабілізації до сталого розвитку в умовах економічних реформ : у 4-х т. Т. 1: Стабілізація державних фінансів у контексті стратегії реформ. Київ, 2011. 1016 с.
6. Сацик В. І. Детермінанти глобальної конкурентоспособності університетів: в пошуках ефективної стратегії розвитку вищого образования на Україні. *Вопросы образования*. 2014. № 1. С. 134–161.
7. Алсуф'єва О. О. Механізм узгодження економічних інтересів суб'єктів національної економіки: рівні та засоби координації. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2015. № 1. С. 34–43. URL: https://ev.nmu.org.ua/docs/2015/1/EV20151_034-043.pdf
8. Державно-приватне партнерство в системі регулювання економіки : монографія / Єфименко Т. І., Черевиков Є. Л., Павлюк К. В. та ін. Київ, 2012. 372 с.
9. Економічні аспекти проблем розвитку вищої освіти в Україні : монографія / за заг. ред. І. М. Грищенка. Хмельницький, 2010. 478 с.

10. Массовое распространение высшего образования в странах БРИК / Фрумин И. Д., Лоялка П. К., Карной М. и др. // В кн. : Федеральный справочник. Образование в России. Т. 9. М. : Издательский центр «Президент», 2013. С. 203–212.

REFERENCES

- Alsufieva, O. O. "Mekhanizm uzgodzhennia ekonomichnykh interesiv subiektiv natsionalnoi ekonomiky: rivni ta zasoby koordynatsii" [Mechanism of Coordination of Economic Interests of Subjects of National Economy: Levels and Tools of Coordination]. *Ekonomichnyi visnyk Natsionalnoho hirnychoho universytetu*, no. 1 (2015): 34–43. https://ev.nmu.org.ua/docs/2015/1/EV20151_034-043.pdf
- Cherevyykov, Ye. L., Bohdan, I. V., and Iholkin, I. V. *Finansove zabezpechennia stratehichnykh infrastrukturykh proektiv na zasadakh derzhavno-pryvatnoho partnerstva. Derzhavnyi biudzheth i biudzhethna stratehiia: vid stabilizatsii do staloho rozvytku v umovakh ekonomichnykh reform* [Financial Support of Strategic Infrastructure Projects on the Basis of Public-private Partnership. State Budget and Budget Strategy: From Stabilization to Sustainable Development in the Context of Economic Reforms], vol. 1: Stabilizatsiia derzhavnykh finansiv u konteksti stratehii reform. Kyiv, 2011.
- Ekonomichni aspekty problem rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini* [Economic Aspects of Higher Education Development Problems in Ukraine]. Khmelnytskyi, 2010.
- Frumin, I. D. et al. "Massovoye rasprostraneniye vysshego obrazovaniya v stranakh BRIK" [Mass Expansion of Higher Education in the BRIC Countries]. In *Federalnyy spravochnik. Obrazovaniye v Rossii*, vol. 9, 203-212. Moscow: Izdatelskiy tsentr «Prezident», 2013.
- [Legal Act of Ukraine] (2010). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2013). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2014). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
- Satsik, V. I. "Determinanty globalnoy konkurentosposobnosti universitetov: v poiskakh effektivnoy strategii razvitiya vysshego obrazovaniya na Ukraine" [Determinants of Universities' Global Competitiveness: Higher Education Development Strategies in Ukraine]. *Voprosy obrazovaniya*, no. 1 (2014): 134-161.
- Yefymenko, T. I. et al. *Derzhavno-pryvatne partnerstvo v systemi rehulivannia ekonomiky* [Public-private Partnership in the System of Economic Regulation]. Kyiv, 2012.
- Zapatrina, I. V. "Publichno-pryvatne partnerstvo v Ukraini: perspektyvy zastosuvannia dlia realizatsii infrastrukturykh proektiv i nadannia publichnykh posluh" [Public-private Partnership in Ukraine: Prospects for the Implementation of Infrastructure Projects and the Provision of Public Services]. *Ekonomika i prohnozuvannia*, no. 4 (2010): 62–90. http://eip.org.ua/docs/EP_10_4_62.pdf